

Datum van
inontvangstneming

:

02/12/2016

Zaak C-483/16

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

6 september 2016

Verwijzende rechter:

Fővárosi Törvényszék (Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

29 augustus 2016

Verzoekende partij:

██████████

Verwerende partijen:

ERSTE Bank Hungary Zrt.

██████████

[OMISSIS]

[OMISSIS] [administratieve informatie] [OMISSIS]

BESCHIKKING

In het geding tussen ██████████ verzoeker, en ERSTE Bank Hungary Zrt. (eerste verweerster) en ██████████ (tweede verweerster), dat strekt tot ongeldigverklaring van oneerlijke contractuele bedingen, schorst de verwijzende rechter krachtens artikel 267 VWEU en § 155/A van az 1952. évi III. törvény (polgári perrendtartás) (wet nr. III van 1952 tot vaststelling van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering) de behandeling van de zaak en verzoekt hij het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen.

[OMISSIS]

[OMISSIS] [administratieve informatie]

Aan het Hof gestelde vragen:

- 1 „Moeten de volgende bepalingen van Unierecht, namelijk artikel 129 A, leden 1 en 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (Verdrag van Rome), gelezen in samenhang met lid 3 van deze bepaling, [Or. 2] artikel 38 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (PB 2012, C 326, blz. 2), artikel 7, leden 1 en 2, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, gelezen in samenhang met artikel 8 van deze richtlijn, alsook overweging 47 van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad aldus worden uitgelegd dat

zij zich verzetten tegen (de toepassing van) een nationale wettelijke regeling die een aanvullend vereiste stelt

aan een procespartij (verzoeker of verweerder) die tussen 1 mei 2004 en 26 juli 2014 als consument een kredietovereenkomst heeft gesloten die een oneerlijk beding bevat dat de mogelijkheid biedt om de rente, kosten en vergoedingen eenzijdig te verhogen, of dat in een spread tussen bied- en laatkoers voorziet,

in die zin dat deze partij, om haar rechten die voortvloeien uit de ongeldigheid van bovengenoemde consumentenovereenkomsten in rechte geldend te kunnen maken, met name in de civiele procedure een stuk [met name een verzoekschrift, een memorie tot wijziging van het verzoekschrift of een als verweer (tegen de veroordeling van de consument) aangevoerde exceptie van ongeldigheid, een memorie tot wijziging van deze exceptie, een tegenvordering of een memorie tot wijziging van deze vordering] moet indienen dat bepaalde gegevens moet bevatten om de rechter in staat te stellen de zaak ten gronde te behandelen,

terwijl andere procespartijen die niet als consument een kredietovereenkomst hebben gesloten, alsook procespartijen die in dezelfde periode als consument een andere soort kredietovereenkomst hebben gesloten dan bovengenoemde, niet verplicht zijn om een dergelijk stuk met een aldus vastgelegde inhoud in te dienen?

- 2 Ongeacht of het Hof de eerste vraag, die algemener is dan de tweede vraag, bevestigend dan wel ontkennend beantwoordt, moeten de in de eerste vraag genoemde bepalingen van Unierecht aldus worden uitgelegd dat zij zich ertegen verzetten dat een procespartij die als consument een kredietovereenkomst heeft gesloten zoals bedoeld in de eerste vraag onderworpen is aan de hierna onder a) tot en met c) genoemde dwingende aanvullende vereisten, volgens welke:

- a) het processtuk – het verzoekschrift, de memorie tot wijziging van het verzoekschrift of de als verweer (tegen de veroordeling van de consument) aangevoerde exceptie van ongeldigheid, de memorie tot wijziging van deze exceptie, de tegenvordering of de memorie tot wijziging van deze vordering – dat

in het kader van de gerechtelijke procedure moet worden ingediend door een procespartij (verzoeker of verweerder) die als consument een kredietovereenkomst heeft gesloten zoals bedoeld in de eerste vraag, slechts ontvankelijk is – dat wil zeggen slechts ten gronde kan worden onderzocht – indien

de procespartij daarin niet alleen vordert dat de rechter de in de eerste vraag bedoelde, door haar als consument gesloten kredietovereenkomst geheel of gedeeltelijk nietig verklaart, maar ook dat hij de aan de volledige nietigverklaring verbonden rechtsgevolgen toepast,

terwijl andere procespartijen die niet als consument een kredietovereenkomst hebben gesloten, alsook procespartijen die in dezelfde periode als consument een andere soort kredietovereenkomst hebben gesloten dan bovengenoemde, niet verplicht zijn om een dergelijk stuk met een aldus vastgelegde inhoud in te dienen?

b) het processtuk – het verzoekschrift, de memorie tot wijziging van het verzoekschrift of de als verweer (tegen de veroordeling van de consument) aangevoerde exceptie van ongeldigheid, de memorie tot wijziging van deze exceptie, de tegenvordering of de memorie tot wijziging van deze vordering – dat in het kader van de gerechtelijke procedure moet worden ingediend door een procespartij (verzoeker of verweerder) die als consument een kredietovereenkomst heeft gesloten zoals bedoeld in de eerste vraag, slechts ontvankelijk is – dat wil zeggen slechts ten gronde kan worden onderzocht – indien

daarin naast de volledige nietigverklaring van de in de eerste vraag bedoelde consumentenovereenkomst niet tevens wordt gevorderd dat daaraan dat rechtsgevolg wordt verbonden dat erin bestaat dat de procespartij wordt hersteld in de toestand die bestond vóór de sluiting van de overeenkomst,

terwijl andere procespartijen die niet als consument een kredietovereenkomst hebben gesloten, alsook procespartijen die in dezelfde periode als consument een andere soort kredietovereenkomst **[Or 3]** hebben gesloten dan bovengenoemde, niet verplicht zijn om een dergelijk stuk met een aldus vastgelegde inhoud in te dienen?

c) het processtuk – het verzoekschrift, de memorie tot wijziging van het verzoekschrift of de als verweer (tegen de veroordeling van de consument) aangevoerde exceptie van ongeldigheid, de memorie tot wijziging van deze exceptie, de tegenvordering of de memorie tot wijziging van deze vordering – dat in het kader van de gerechtelijke procedure moet worden ingediend door een procespartij (verzoeker of verweerder) die als consument een kredietovereenkomst heeft gesloten zoals bedoeld in de eerste vraag, slechts ontvankelijk is – dat wil zeggen slechts ten gronde kan worden onderzocht –

indien het een wiskundig uiterst complexe (door de nationale bepalingen omschreven) afrekening voor de periode tussen de aanvang van de contractuele

relatie en de indiening van het verzoekschrift bevat, die bovendien met inachtneming van de regels inzake de omzetting in Hongaarse forint dient te worden verricht en die voorts een gedetailleerd, uitgesplitst overzicht moet bevatten dat cijfermatig kan worden gecontroleerd en dat de volgens de overeenkomst vervallen aflossingen, de door de verzoeker verrichte aflossingen, het bedrag van de aflossingen die zijn vervallen indien het nietige beding buiten beschouwing wordt gelaten, en het verschil tussen deze waarden vermeldt, alsook het totale bedrag dat de procespartij die als consument een kredietovereenkomst heeft gesloten zoals bedoeld in de eerste vraag nog verschuldigd is of eventueel te veel heeft betaald aan de kredietinstelling,

terwijl andere procespartijen die niet als consument een kredietovereenkomst hebben gesloten, alsook procespartijen die in dezelfde periode als consument een andere soort kredietovereenkomst hebben gesloten dan bovengenoemde, niet verplicht zijn om een dergelijk stuk met een aldus vastgelegde inhoud in te dienen?

- 3 Moeten de in de eerste vraag genoemde bepalingen van Unierecht aldus worden uitgelegd dat de schending ervan door de oplegging van de hierboven in de eerste en de tweede vraag genoemde aanvullende vereisten

tegelijkertijd een schending vormt van de artikelen 20, 21 en 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (PB 2012, C 326, blz. 2),

waarbij (ten dele ook in de eerste en de tweede vraag) mede rekening moet worden gehouden met het feit dat de nationale rechterlijke instanties krachtens de arresten van 5 december 2000, Guimont (C-448/98, EU:C:2000:663, punt 23), en 10 mei 2012, Duomo Gpa e.a. (C-357/10–C-359/10, EU:C:2012:283, punt 28), en de beschikking van 3 juli 2014, Tudoran (C-92/14, EU:C:2014:2051, punt 39), de Unierechtelijke regels inzake consumentenbescherming ook moeten toepassen op niet-grensoverschrijdende, dat wil zeggen zuiver nationale situaties, of moet worden aangenomen dat er sprake is van een grensoverschrijdende situatie op grond van het loutere feit dat de in de eerste vraag genoemde kredietovereenkomsten in vreemde valuta luiden?”

Feiten van het geding:

Op 7 mei 2008 hebben verzoeker (schuldenaar) en tweede verweerster (medeschuldenares) als consumenten bij de verwerende financiële instelling [OMISSIS] een in Zwitserse frank (vreemde valuta) luidende overeenkomst voor een woonlening gesloten, die in Hongaarse forint werd uitbetaald en diende te worden terugbetaald, maar was geregistreerd in Zwitserse frank tegen de geldende dagkoers, alsook een daaraan gehechte hypotheekovereenkomst. Deze overeenkomst voorzag in een spread tussen de bied- en de laatkoers en bood de mogelijkheid om de rente, kosten en vergoedingen eenzijdig te verhogen.

■

In zijn verzoekschrift, dat hij meermaals heeft gewijzigd, heeft verzoeker primair verzocht om de overeenkomst in haar geheel ongeldig (nietig) te verklaren krachtens § 78 en § 210, lid 1, onder a), c), d) en e), van de hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (wet nr. CXII van 1996 inzake kredietinstellingen en financiële ondernemingen) en § 200, lid 2, § 239, lid 2, § 217, lid 1, en § 227, lid 2, van de de 1959. évi IV. törvény („oud burgerlijk wetboek). Subsidiar heeft verzoeker verzocht om krachtens § 209/A, lid 2, van het oud burgerlijk wetboek en punt 2, onder d), van Kormányrendelet 18/1999 [I. II. 5.] (regeringsbesluit 18/1999 van 5 februari 1999) vast te stellen dat bepaalde van de contractuele bedingen (namelijk de punten II.1, III.2, III.3, VIII.13 en VII.2) oneerlijk zijn (gedeeltelijke ongeldigheid van de overeenkomst). **[Or. 4]** Volgens verzoeker is de overeenkomstig nietig (in haar geheel ongeldig), om te beginnen omdat het bedrag van de verschillende maandelijkse aflossingen niet wordt vermeld en binnen het bedrag van de aflossingen geen onderscheid wordt gemaakt tussen het kapitaal en de interesten, zodat de overeenkomst een onmogelijke prestatie tot voorwerp heeft, voorts omdat het onmogelijk is om een bedrag in vreemde valuta te storten op een rekening in Hongaarse forint, vervolgens omdat niet is gepreciseerd welke wisselkoers zal worden toegepast (biedkoers, laatkoers, door de centrale bank vastgestelde koers?), en ten slotte omdat de financiële instelling niet heeft voldaan aan haar verplichting om het krediet naar behoren te onderzoeken in het licht van de solvabiliteit van de kredietnemer, met name gelet op het wisselkoersrisico, en omdat de consument, die niet over duidelijke en begrijpelijke informatie beschikte, de omvang van het wisselkoersrisico niet kon inschatten. Verzoeker stelt subsidiair dat het beding in punt VIII.2. oneerlijk is om laatstgenoemde reden. Eveneens subsidiair stelt hij dat het beding in punt VIII.13. oneerlijk is omdat een mededeling van de bank hierdoor een integrerend deel kan vormen van de overeenkomst. Aldus wordt aan de bank, eerste verweerster, het recht verleend om de overeenkomst aan te vullen, waardoor het contractuele evenwicht tussen de partijen wordt geschonden. Volgens verzoekster is de reden waarom punt II.1. (vaststelling van de maandelijkse aflossingen op basis van gegevens die zijn vermeld in een mededeling van de bank), punt III.2. (interestvoet en variabiliteit ervan) en punt III.3. (recht om de interesten te verhogen) oneerlijk zijn, gelijk aan een nietigheidsgrond.

Ten gevolge van de herziening van de wettelijke afrekening – waardoor de bedragen die ten gevolge van de spread tussen de bied- en de laatkoers en het recht op eenzijdige wijziging van de overeenkomst ten onrechte waren opgeëist, opnieuw toekwamen aan de debiteuren – diende verzoeker te worden verzocht om zijn verzoekschrift aan te passen overeenkomstig § 37 van de 2014. évi XL. törvény (wet nr. XL van 2014) (beschikking nr. 218.G. 40.890/2016/2), maar dat verzoek is zonder gevolg gebleven.

Verzoeker heeft dus, ondanks het verzoek van de rechter, geen memorie tot wijziging van zijn verzoekschrift ingediend waarin hij naast de ongeldigverklaring heeft gevorderd dat wordt vastgesteld dat de overeenkomst gevolgen sorteert en

geldig is en dat de bank (eerste verweerster) tot een bepaald bedrag wordt veroordeeld, en dat het bedrag dat verzoeker en tweede verweerster verschuldigd zijn, wordt becijferd, en waarin hij tevens rekening heeft gehouden met de herziene afrekening en daaruit schriftelijk de nodige mathematische gevolgen heeft getrokken en de wiskundige wijzigingen heeft toegepast die voortvloeien uit bovengenoemde ongeldigheidsgronden (waarbij hij van elke reeds verrichte aflossing de bedragen heeft afgetrokken die op grond daarvan niet hadden moeten worden betaald). Verzoeker kan (in de onderhavige procedure) (ook al was hij van plan dat in de toekomst te doen) niet verzoeken om te worden hersteld in de toestand die bestond voor de sluiting van de overeenkomst. Gelet op deze overwegingen dient de procedure, gelet op het feit dat het verzoekschrift niet is aangepast, te worden beëindigd krachtens § 37 van wet nr. XL van 2014, zonder dat de rechter een datum voor de terechtzitting kan vaststellen of de zaak ten gronde kan onderzoeken.

[OMISSIS] [nationale procesrechtelijke aspecten]

MOTIVERING:

Hierna worden de definities, de overwegingen van de verwijzende rechter en de bepalingen van nationaal recht en Unierecht die verband houden met de prejudiciële vragen, uiteengezet:

Bepalingen van Unierecht:

Artikel 267 VWEU luidt als volgt:

„Het Hof van Justitie van de Europese Unie is bevoegd, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen

- a) over de uitlegging van de Verdragen,
- b) over de geldigheid en de uitlegging van de handelingen van de instellingen, de organen of de instanties van de Unie.

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen voor een rechterlijke instantie van een der lidstaten, kan deze instantie, indien zij een beslissing op dit punt [**Or. 5**] noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis, het Hof van Justitie verzoeken over deze vraag een uitspraak te doen.

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen in een zaak aanhangig bij een nationale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, is deze instantie gehouden zich tot het Hof te wenden.

■

Indien een dergelijke vraag wordt opgeworpen in een bij een nationale rechterlijke instantie aanhangige zaak betreffende een gedetineerde persoon, doet het Hof zo spoedig mogelijk uitspraak.”

[OMISSIS]

[OMISSIS] [oude versie van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap]

Volgens artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (hierna: „richtlijn nr. 93/13”) „[zien d]e lidstaten [...] erop toe dat er in het belang van de consumenten alsmede van de concurrerende verkopers, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers”. Volgens lid 2 „[dienen d]e in lid 1 bedoelde middelen [...] wettelijke bepalingen te omvatten waarbij personen of organisaties die volgens de nationale wetgeving een legitiem belang hebben bij de bescherming van de consument, overeenkomstig het nationale recht een beroep kunnen doen op de rechtbanken of de bevoegde administratieve instanties om te oordelen of contractuele bedingen die zijn opgesteld met het oog op een algemeen gebruik, oneerlijk zijn, en de passende en doeltreffende middelen aan te wenden om een eind te maken aan het gebruik van deze bedingen”.

Volgens artikel 8 van deze richtlijn „[kunnen de lidstaten t]er verhoging van het beschermingsniveau van de consument [...] op het onder deze richtlijn vallende gebied strengere bepalingen aannemen of handhaven, voor zover deze verenigbaar zijn met het Verdrag”.

Volgens overweging 47 van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad [**Or. 6**] „[moeten d]e lidstaten [...] vaststellen welke sancties gelden voor overtredingen van ingevolge deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen en erop toezien dat deze worden toegepast. Hoewel de keuze van de sancties bij de lidstaten blijft berusten, moeten de sancties doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn”.

Volgens artikel 20 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (2012/C 326/02), met als opschrift „Gelijkheid voor de wet”, is eenieder gelijk voor de wet.

Artikel 21 van het Handvest, met als opschrift „Non-discriminatie”, bepaalt in lid 1 dat „[e]lke discriminatie, met name op grond van geslacht, ras, kleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of overtuigingen, politieke of andere denkbeelden, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, een handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, [...] verboden [is]”. Volgens lid 2 „[is b]innen de werkingssfeer van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en het Verdrag betreffende de

Europese Unie en onverminderd de bijzondere bepalingen van die Verdragen, [...] elke discriminatie op grond van nationaliteit verboden.”

Artikel 38 van het Handvest („Consumentenbescherming”) bepaalt dat „[i]n het beleid van de Unie [...] een hoog niveau van consumentenbescherming [wordt] verzekerd”.

Volgens artikel 47 van het Handvest („Recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht”) „[heeft e]enieder wiens door het recht van de Unie gewaarborgde rechten en vrijheden zijn geschonden, [...] recht op een doeltreffende voorziening in rechte, met inachtneming van de in dit artikel gestelde voorwaarden. Eenieder heeft recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld. Eenieder heeft de mogelijkheid zich te laten adviseren, verdedigen en vertegenwoordigen.”

Relevante bepalingen van Hongaars recht:

[OMISSIS] [nationale procesrechtelijke bepalingen]

§ 523, lid 1, van a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (wet nr. IV van 1959 tot vaststelling van het burgerlijk wetboek), die van kracht was tot 15 maart 2014 (hierna: „oud burgerlijk wetboek”), bepaalde:

„Bij een leningsovereenkomst verbindt de kredietinstelling of een andere crediteur zich ertoe de debiteur het overeengekomen geldbedrag ter beschikking te stellen, en de debiteur verbindt zich ertoe dat bedrag af te lossen volgens het bepaalde in de overeenkomst.” [Or. 7]

Volgens § 239/A, lid 1, van het oud burgerlijk wetboek kunnen „[p]artijen [...] de rechter verzoeken om ongeldigverklaring van de overeenkomst of van bepaalde bedingen van de overeenkomst (gedeeltelijke ongeldigheid), zonder tevens om toepassing van de gevolgen van deze ongeldigheid te verzoeken”.

§ 6:108, lid 1, van a polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (wet nr. V van 2013 tot vaststelling van het burgerlijk wetboek), die van toepassing is sinds 16 maart 2014, bepaalt dat „[g]een rechten [kunnen] worden ontleend aan een ongeldige overeenkomst en [dat] de uitvoering van een dergelijke overeenkomst niet kan worden gevorderd. De rechter stelt op verzoek van een van de partijen en onder voorbehoud van de bevrijdende en de verkrijgende verjaring de verdere rechtsgevolgen van de ongeldigheid vast.” Volgens lid 2 kunnen „[p]artijen [...] de rechter verzoeken om ongeldigverklaring van de overeenkomst of van bepaalde bedingen van de overeenkomst (gedeeltelijke ongeldigheid), zonder tevens om toepassing van de gevolgen van deze ongeldigheid te verzoeken”. Volgens lid 3 kan „[d]e rechter [...], wanneer hij uitspraak doet over de rechtsgevolgen van de ongeldigheid, afwijken van de vordering van de

■

betrokken partij; hij kan echter geen oplossing toepassen waartegen beide partijen zich verzetten.”

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (wet nr. XXXVIII van 2014 tot regeling van bepaalde kwesties in verband met de beslissing die de Kúria ter harmonisatie van de rechtspraak heeft getroffen met betrekking tot leningsovereenkomsten die kredietinstellingen met consumenten hebben gesloten (hierna: DH 1-wet)

Volgens § 1, lid 1, is „[d]eze wet [...] van toepassing op leningsovereenkomsten die met consumenten zijn gesloten tussen 1 mei 2004 en de datum van inwerkingtreding van deze wet”. [OMISSIS]

[OMISSIS] [irrelevante bepalingen]

Volgens § 3, lid 1, zijn „[n]ietig [...] bedingen in met consumenten gesloten leningsovereenkomsten – met uitzondering van bedingen waarover individueel is onderhandeld – op grond waarvan de financiële instelling voor de vrijgave van de middelen voor de aankoop van het goed of voor de leasing de laatkoers toepast, terwijl zij voor de aflossing de biedkoers of een andere soort koers toepast dan die welke voor de vrijgave van de middelen wordt gehanteerd.

Volgens lid 2 wordt „in plaats van het krachtens lid 1 nietige beding en onverminderd het bepaalde in lid 3 [...] zowel voor de uitbetaling als voor de terugbetaling (van zowel de maandelijkse aflossingen als de kosten en vergoedingen die in vreemde valuta zijn gesteld) de officiële wisselkoers toegepast die door de Nationale Bank van Hongarije voor de betrokken valuta is vastgesteld”.

Volgens § 4, lid 1, worden „[i]n het kader van leningsovereenkomsten die met consumenten zijn gesloten en die eenzijdig kunnen worden gewijzigd, [Or. 8] als oneerlijk beschouwd bedingen die de mogelijkheid bieden om de rente, de kosten en de vergoedingen eenzijdig te verhogen, met uitzondering van bedingen waarover individueel is onderhandeld [...]”

Volgens lid 2 is „[e]en beding zoals bedoeld in lid 1 [...] nietig indien de financiële instelling niet binnen de in § 8, lid 1, gestelde termijn een civiele procedure heeft ingeleid of indien de rechter het beroep heeft verworpen of de procedure heeft beëindigd, tenzij de contentieuze procedure van § 6, lid 2, met betrekking tot het beding kan worden ingesteld, maar dit niet is gebeurd, of deze procedure wel is ingesteld, maar de rechter het beding niet nietig heeft verklaard overeenkomstig lid 2a”.

Volgens § 2a is „[e]en beding als bedoeld in lid 1 [...] nietig indien de rechter op grond van de bijzondere wet inzake de afrekening de nietigheid ervan heeft

vastgesteld in het kader van een contentieuze procedure die door de toezichthoudende autoriteit in het algemeen belang is ingesteld”.

Volgens lid 3 „[moet de financiële instelling i]n de in lid 2 en lid 2a bedoelde gevallen op de door de bijzondere wet vastgestelde wijze een afrekening met de consument opstellen”.

A [Kúriának a] pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (wet nr. XL van 2014 betreffende de regels inzake afrekening die zijn vastgesteld in wet nr. XXXVIII van 2014 tot regeling van bepaalde kwesties in verband met de beslissing die de Kúria ter harmonisatie van de rechtspraak heeft getroffen met betrekking tot leningsovereenkomsten die kredietinstellingen met consumenten hebben gesloten, en betreffende verschillende andere bepalingen; hierna: „DH 2-wet”).

Volgens § 37/A van deze wet, die in werking is getreden op 5 oktober 2015, stelt de rechter „[b]ij de vaststelling van de rechtsgevolgen van de ongeldigheid [...] overeenkomstig de afrekeningsregels van deze wet de betalingsverplichtingen van de partijen vast op basis van de gegevens van de herziene afrekening zoals bedoeld in § 38, lid 6”. [OMISSIS]

[OMISSIS]

[OMISSIS] [irrelevante bepalingen]

Volgens § 46, onder a) en b), wordt „[d]e voorzitter van de Nationale Bank van Hongarije [...] gemachtigd – [OMISSIS] [Or. 9] – om bij wijze van reglement

a) gedetailleerde regels voor de afrekeningsmethode en de formules ter zake vast te stellen,

b) regels en methodes vast te stellen voor de boeking van de voordelen die aftrekbaar zijn van de schuldvordering van de consument, alsook de formules ter zake”.

Volgens § 37, lid 1, „[kunnen d]e partijen [...] met betrekking tot overeenkomsten die binnen de werkingssfeer van deze wet vallen – ongeacht de ongeldigheidsgrond – slechts vorderen dat de rechter de overeenkomst of bepaalde bedingen ervan (hierna: „gedeeltelijke ongeldigheid’) ongeldig verklaart indien zij tevens vorderen dat de rechter de rechtsgevolgen van de ongeldigheid toepast, namelijk vaststelt dat de overeenkomst geldig is of gevolgen sorteert tot de datum waarop de beslissing wordt gegeven. Bij gebreke daarvan en wanneer niet wordt ingegaan op het verzoek om het verzoekschrift aan te vullen, kan geen uitspraak worden gedaan over de grond van de zaak. Indien een partij vordert dat de rechter rechtsgevolgen verbindt aan de volledige of gedeeltelijke ongeldigheid, moet zij

■

ook aangeven welk rechtsgevolg de rechter moet toepassen. Wat de toepassing van de rechtsgevolgen betreft, moeten de partijen een nauwkeurige en becijferde vordering indienen die tevens de afrekening tussen de partijen omvat.”

Volgens lid 2 van deze bepaling moet „[g]elet op het bepaalde in lid 1 [...] op grond van § 239/A, lid 1, van het oud burgerlijk wetboek of § 6:108, lid 2, van het burgerlijk wetboek – indien aan de voorwaarden van deze wet is voldaan – voor overeenkomsten die binnen de werkingssfeer van deze wet vallen, het verzoek worden afgewezen zonder dat de partijen hoeven te verschijnen, of de procedure tot volledige of gedeeltelijke nietigverklaring van de overeenkomst worden beëindigd. Het verzoek dient niet te worden afgewezen zonder dat de partijen hoeven te verschijnen, of de procedure dient niet te worden beëindigd, indien de betrokken partij naast de vordering tot volledige of gedeeltelijke ongeldigverklaring ook een andere vordering heeft ingediend. In dat geval wordt zij geacht de vordering tot ongeldigverklaring niet te handhaven. Hetzelfde geldt wanneer de procedure na een schorsing wordt hervat.”

Lid 3 bepaalt dat „indien in het kader van een aanhangige procedure het verzoek niet dient te worden afgewezen zonder dat de partijen hoeven te verschijnen, [...] de procedure [moet] worden beëindigd wanneer de betrokken partij in haar verzoekschrift (of, in voorkomend geval, in haar tegenvordering) de rechter niet binnen een termijn van 30 dagen na de betekening van het verzoek tot aanvulling van het verzoekschrift of de tegenvordering verzoekt om rechtsgevolgen te verbinden aan de volledige of gedeeltelijke ongeldigheid van de overeenkomst, en voorts niet aangeeft welk rechtsgevolg dient te worden toegepast. De procedure dient niet te worden beëindigd indien de betrokken partij naast de vordering tot volledige of gedeeltelijke ongeldigverklaring ook een andere vordering heeft ingediend. In dat geval wordt zij geacht de vordering tot ongeldigverklaring niet te handhaven.”

Volgens § 38, lid 6, „[wordt d]e afrekening [...] geacht te zijn herzien indien

- a) de consument niet binnen de door deze wet gestelde termijn een klacht tegen de financiële instelling heeft ingediend om de afrekening te betwisten of omdat deze instelling geen afrekening voor haar heeft opgesteld; **[Or. 10]**
- b) de consument niet binnen de door deze wet gestelde termijn een procedure bij de Financiële Geschillencommissie heeft ingesteld;
- c) de consument of de financiële instelling niet binnen de door deze wet gestelde termijn een niet-contentieuze procedure in de zin van § 23, lid 1, of een contentieuze procedure in de zin van § 23, lid 2, heeft ingesteld;
- d) de beslissing tot beëindiging van de door de consument of de financiële instelling ingestelde niet-contentieuze procedure in de zin van § 23, lid 1, of van de contentieuze procedure in de zin van § 23, lid 2, definitief is geworden.”

Az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (wet nr. LXXVII van 2014 tot regeling van diverse kwesties betreffende de wijziging van de valuta waarin bepaalde met consumenten gesloten leningsovereenkomsten luiden en houdende regels inzake interesten; hierna: „DH 3-wet” of „wet inzake de omzetting in forint”)

[OMISSIS]

[OMISSIS] [irrelevante bepalingen]

Volgens § 3, lid 1, worden „[m]et consumenten gesloten leningsovereenkomsten [...] bij deze wet gewijzigd overeenkomstig de bepalingen van deze wet”.

Volgens § 10 is „de financiële instelling die crediteur is in het kader van een hypothecaire lening die in vreemde valuta luidt of daarop is gebaseerd, verplicht om binnen de termijn waarover zij beschikt om een afrekening op te stellen overeenkomstig de [DH 2-wet], verplicht de volledige uitstaande schuld die verschuldigd is krachtens of voortvloeit uit de met een consument gesloten hypothecaire lening die in vreemde valuta luidt of daarop is gebaseerd, en die dient te worden vastgesteld op basis van de overeenkomstig de [DH 2-wet] te verrichten afrekening, met inbegrip van de in vreemde valuta luidende interesten, kosten en vergoedingen, om te zetten in een schuld in forint (hierna: „omzetting in forint”). Daarbij dient zij tussen de twee volgende waarden,

a) het gemiddelde van de wisselkoersen voor de betrokken vreemde valuta die door de Nationale Bank van Hongarije officieel is vastgesteld in de periode tussen 16 juni 2014 en 7 november 2014, of

b) de wisselkoers die door de Nationale Bank van Hongarije officieel is vastgesteld op 7 november 2014,

die te kiezen welke op het referentietijdstip het gunstigste is voor de consument.

[OMISSIS] [Or. 11]

[OMISSIS]

[OMISSIS] [irrelevante bepalingen]

Volgens § 15/A, lid 1, „[moeten i]n aanhangig gemaakte procedures die ertoe strekken dat met consumenten gesloten leningsovereenkomsten (gedeeltelijk) ongeldig worden verklaard of dat de daaraan verbonden rechtsgevolgen worden bepaald, de in deze wet vastgestelde regels voor de omzetting in forint worden toegepast op het bedrag van de schuld van de consument dat voortvloeit uit de leningsovereenkomst die in vreemde valuta luidt of daarop is gebaseerd, zoals

■

vastgesteld op basis van een afrekening die overeenkomstig de [DH 2-wet] is verricht”.

Volgens lid 2 van deze bepaling „[wordt h]et bedrag van de aflossingen die de consument heeft verricht tot op de dag waarop de beslissing wordt vastgesteld, afgetrokken van zijn schuld, zoals vastgesteld in forint op het referentietijdstip voor de afrekening”.

Volgens lid 3 moeten, „[w]anneer een met een consument gesloten leningsovereenkomst geldig wordt verklaard, de contractuele rechten en plichten van de partijen zoals deze voortvloeien uit de overeenkomstig de [DH 2-wet] verrichte afrekening, overeenkomstig de bepalingen van deze wet worden vastgesteld”.

Artikel 41, lid 5, van de Alaptörvény (Hongaarse grondwet) bepaalt:

„De voorzitter van de Nationale Bank van Hongarije stelt op grond van een wettelijke machtiging, binnen het kader van de bevoegdheden die hem bij een organieke wet zijn verleend, reglementen vast die niet in strijd mogen zijn met de wet.”

Volgens § 1 van a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseinek érvénytelen szerződéses kikötéseire tekintettel szükséges elszámolás módszertanának különös szabályairól szóló 54/2014 (X.10.) MNB (reglement nr. 54/2014 (X.10.) van de Nationale Bank van Hongarije betreffende de specifieke regels inzake de methode die moet worden toegepast bij de afrekening die moet worden verricht in het kader van leningsovereenkomsten die door financiële instellingen met consumenten zijn gesloten en die ongeldige bedingen bevatten) [Or. 12] is

„[d]it reglement [...] van toepassing op leningsovereenkomsten die met consumenten zijn gesloten en die op het referentietijdstip voor de afrekening voldoen aan een van de volgende voorwaarden:

- a) de consument heeft op enig moment tijdens de looptijd van de leningsovereenkomst een betaalachterstand (gehad),
- b) aan de consument worden of zijn op enig moment tijdens de looptijd van de leningsovereenkomst een korting of betaalfaciliteiten verleend.

Volgens § 4, lid 1, „[verricht] de financiële instelling... voor onder dit reglement vallende leningsovereenkomsten die zijn gesloten met consumenten, de afrekening op basis van de in bijlage 1 uiteengezette methode”.

[OMISSIS]

[OMISSIS] [irrelevante bepalingen]

Definities:

Definitie van „afrekening”: opstelling van de afrekening zoals bedoeld in de DH 1-wet [...] in het kader van overeenkomsten die zijn gesloten met bovengenoemde (in de §§ 1, 3 en 4 van de DH 1-wet bedoelde) consumenten, en omrekening in forint (DH 3-wet), alsook toepassing van reglement nr. 54/2014 van de Nationale Bank van Hongarije en van bijlage I bij dat reglement. Deze afrekening heeft tot doel dat de rekening van de debiteur wordt gecrediteerd ten belope van de bedragen die ten onrechte zijn opgeëist ten gevolge van de spread tussen de bied- en de laatkoers en van het recht om de overeenkomst eenzijdig te wijzigen. [OMISSIS]

Definitie van omzetting in forint: een onderdeel van de omrekening, in wezen de verplichte toepassing van de DH 3-wet (wet inzake de omzetting in forint) in de wettelijke verklaringen van de partij die de hoedanigheid van consument heeft, alsook in de beslissing van de rechter, rekening houdend met de §§ 37, 37/A en 38, lid 6, van de DH 2-wet en met § 15/A van de DH 3-wet; de omzetting heeft tot doel de in vreemde valuta luidende kredieten om te zetten in forint teneinde voor de toekomst het risico uit te sluiten dat aan de spread tussen de bied- en de laatkoers is verbonden.

Definitie van de spread tussen de bied- en de laatkoers: de financiële instelling bepaalt dat de laatkoers van toepassing is bij het de vrijgave van de middelen voor de aankoop van het goed of voor de leasing, terwijl [Or. 13] voor de terugbetaling de biedkoers of een andere soort koers wordt toegepast dan die welke voor de vrijgave van de middelen wordt gehanteerd.

Definitie van een leningsovereenkomst in vreemde valuta: met een consument gesloten leningsovereenkomst waarbij de uitbetaling en de terugbetaling in forint geschieden, maar het kredietbedrag overeenkomstig de oorspronkelijke overeenkomst wordt berekend op basis van de geldende dagkoers van de betrokken vreemde valuta.

Opmerkingen van de nationale rechter:

De verwijzende rechter is van oordeel dat het voor de beantwoording van de gestelde vragen relevant kan zijn om te beoordelen [...] of een wet die in twee ongeldigheidsgronden (recht tot eenzijdige verhoging van de rente en spread tussen de bied- en de laatkoers) alsook in een afrekening voorziet ten behoeve van een procespartij die als consument een leningsovereenkomst heeft gesloten, samen gelezen met de daarmee verband houdende bepalingen, de procespartij die als consument een leningsovereenkomst heeft gesloten in een lastigere procedurele positie kan stellen dan andere procespartijen die niet als consument een leningsovereenkomst hebben gesloten of die als consument een andere soort leningsovereenkomst hebben gesloten, voor zover zij verplicht is om in civiele

■

procedures in verband met de betrokken leningsovereenkomsten processtukken met een bepaalde inhoud in te dienen.

Indien het Hof deze vraag (de eerste prejudiciële vraag) niet op algemene wijze zou kunnen beantwoorden op basis van het loutere bestaan van de aanvullende voorwaarden, of deze vraag ontkennend zou beantwoorden, rijst verder de vraag of niettemin een bevestigend antwoord kan worden gegeven ten aanzien van de concrete aanvullende procedurele vereisten, bijvoorbeeld gelet op de grote moeilijkheden en ongemakken die deze meebrengen (tweede prejudiciële vraag). Zo kan de debiteur in het kader van andere leningsovereenkomsten, ongeacht of hij al dan niet een consument is, volgens de bepalingen van nationaal recht eenvoudigweg vorderen dat de overeenkomst ongeldig wordt verklaard, en, naargelang deze vordering al dan niet wordt toegewezen, overwegen om een aanvullende procedure – met de daarmee gepaard gaande kosten – in te stellen teneinde te laten vaststellen dat hij te veel heeft betaald. Voorts hebben debiteuren in het kader van andere leningsovereenkomsten, ongeacht of zij consument zijn, de mogelijkheid om het herstel te vorderen in de toestand die bestond vóór de sluiting van de overeenkomst, wat voor hen meestal het voordeligste uitkomt, en hoeven zij in hun verzoekschrift niet aan de in elk opzicht ingewikkelde wiskundige vereisten te voldoen.

Ten slotte rijzen er met betrekking tot de vraag in welke omstandigheden de Unierechtelijke regels inzake consumentenbescherming en het recht op een eerlijk proces worden geschonden en welke bevoegdheden de Europese Unie ter zake heeft, twijfels die dienen te worden opgehelderd (derde vraag).

Boedapest, 29 augustus 2016

[OMISSIS]

[OMISSIS]

[ondertekeningen]